

Robotkirurgi-opplæring for operasjonssykepleiere

Nettverksmøte for fagutviklingssykepleiere

27. November 2020

Sisilie Skråmm, fagutviklingssykepleier

Sentraloperasjon, Ahus

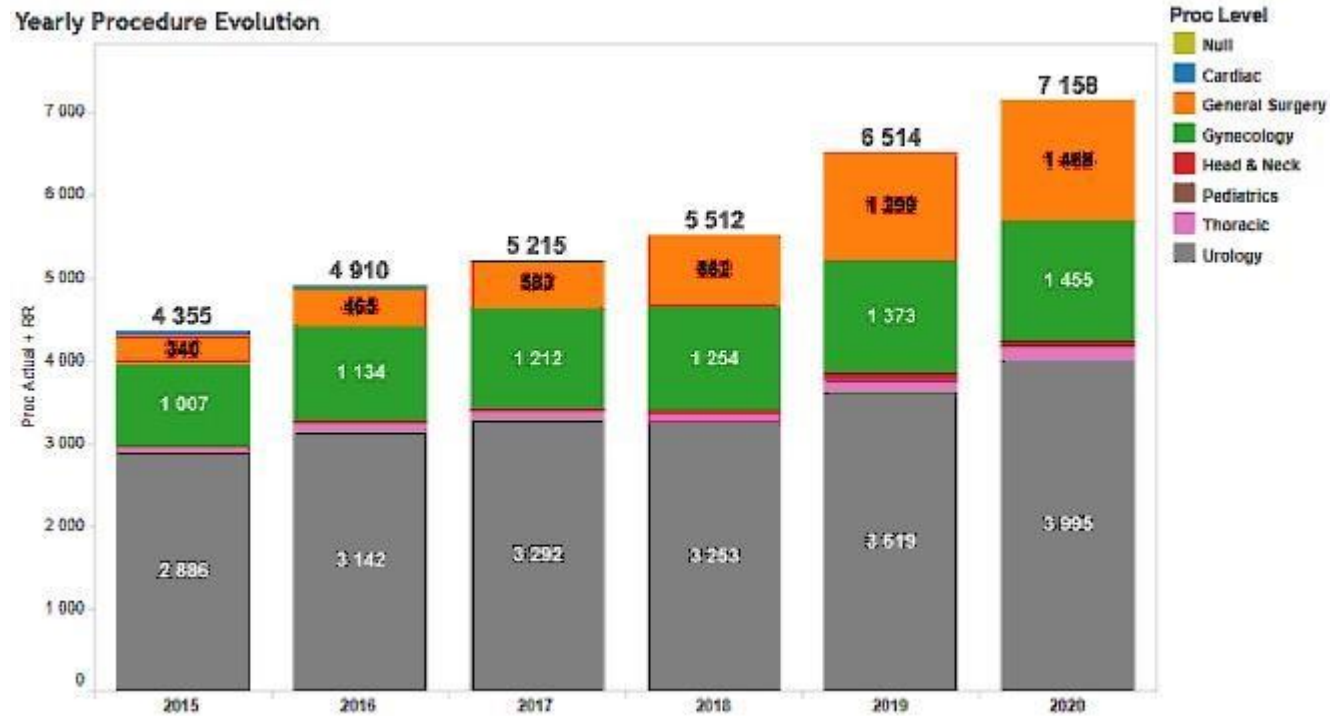

Robotkirurgi i Norge

- Ble første gang gjennomført i 2004
- I Norge 20 roboter- 15 norske sykehus
- Opplæring dels leverandørbasert og via kurs utenlands, kompetanseutvikling utført lokalt

Opererte pasienter i Norge med robot:

Erfaringer fra Ahus siden oppstart 3. september 2018: opplæring i Norge:

- Leverandøropplæring på robot fra Intuitiv:
  - Intuitivs opplæringsprogram: - Online-modul (MTU),
  - Praktisk undervisning med robot 2,5-3,0 timer
  - Treningsmodul i Strasbourg/Brussel:
    - Laparoskopitrening på gris sammen med kirurg
  - Mange i Norge har vært på kurs i Ålborg/Danmark

Erfaringer fra Ahus siden oppstart 3. september 2018:

- Uro
- Gyn
- Thorax
- Gastro

Erfaringer fra Ahus siden oppstart 3. september 2018:

- Første året: 407 pasienter operert- i alt pr. idag: ca 1010
- Åpen dag: mai 2019 robot i glassgata - foredrag i auditoriet fra alle fagfelt
- Kurs: 21-22. okt 2019 robotkirurgi for operasjonssykepleiere
- Robot 2: oppstart september 2020
- Kurs: 08-09.okt 2020 robotkirurgi for operasjonssykepleiere, 6 fra Kalnes

Erfaringer fra Ahus siden oppstart 3. september 2018:

- Fast team operasjon/anestesi, delvis faste anestesileger
- 7 operasjonssykepleiere «First assistant» (fra starten)
- 2 under opplæring høst 2019
- 3 under opplæring høst 2020
- 6 har fått opplæring på koordinerende funksjon
- Supert teamsamarbeid = suksessfaktor (kommunikasjon, forbereder godt)

Hvorfor lage kurs for operasjonssykepleiere?

- Vår 2018 møte i robotmiljøet i Norge; aktuelt tema var sertifisering av RNFA sykepleier (Registered Nurse First assistant i robotkirurgi)
- Aalborg University Hospital arrangerer kurs i 3 dager x 2 med vekt på Laparoskopitrening – mange operasjonssykepleiere fra Norge har deltatt

Hvorfor lage kurs for operasjonssykepleiere?

- Systematisk og enhetlig opplæring
- Høy faglig kvalitet
- Personell med rett kompetanse som knyttes til eksisterende spesialsykepleie operasjon
- Faglige utviklingsmuligheter for operasjonssykepleiere – oppgaveglidning
- NSFLOS og NSF Sentralt fagforum bør involveres
- Universitet/høyskoler som i dag har utdanning i spesialsykepleie operasjon bør involveres

Hva kan Ahus få til?

- Kirurgisk Divisjons ledelse: Kan vi bli et utdanningscenter for robotkirurgi og «First assistant» for operasjonssykepleiere?
- Mål: Rett kompetanse, faglige utviklingsmuligheter, utvikle funksjon for operasjonssykepleiere i robotkirurgi tilpasset Norske forhold («First assistant»). «First assistant» får rollen som både sterilt utøvende og kirurgisk assistent under operasjoner. Sikker pasientbehandling, samkjørte og gode team

Forutsetninger for deltagelse på vårt kurs: (ønsker dette)

- Må ha gjennomgått firma Intuitivs opplæringsprogram
- Tak på antall deltagere pr. kurs må vurderes for optimalt utbytte = 12 stk maks
- Bør ha trent på D-boks før deltagelse
- Lest relevant litteratur
- Sett relevante videoer (web surg/ you tube av visse robot-inngrep. Feks prostata, nyrereseksjon hysterectomi, hø hemicol el lav fremre)

Operasjonssykepleier «opplæringspakke» ønsker for tema:

- Anatomi
- Laparoskopitrening på D-boks
- Instrumentlære
- Leiring og observasjoner underveis
- Adferd og kommunikasjon på stuen
- Teamtrening
- Risikovurdering og nødavdokking
- Ergonomi

OPERASJONSSYKEPLEIE OG ROBOT

Operasjonssykepleier; «First assistant»-sterilt utøvende, koordinerende roller

- TEAMARBEID
- KOMMUNIKASJON
- SITUASJONSFORSTÅELSE
- KOORDINERING

Kommunikasjon på stuen

- Kirurgen sitter i konsoll- ikke i det sterile feltet
- Kirurg og operasjonssykepleier i det sterile feltet har ikke blikk-kontakt

Kommunikasjon på stuen-«First assistant»

- Vær delaktige – DU er viktig!
- Svar alltid på at du har hørt kirurgen – «CLOSED LOOP»
- Snakk tydelig, alltid si fra hva du gjør i feltet, kirurg og opr.spl har ikke blikk-kontakt
- Si ifra ved problem med utstyr
- Be kirurgen se deg inn hvis du ikke finner veien inn i feltet osv
- Si ifra om hva du gjør om noe tar tid, renser instrument oa
- Si ifra når du tar instrument ut
- Si ifra når du kommer inn med instrument
- Si ifra om anestesien har problem og kirurgen ikke har oppfattet det, bindeledd anesthesi-kirurg!
- Kreves stille og ro på stua, unngå unødig støy

Operasjonssykepleiefunksjon/«First assistant» peroperativt

- Skru på roboten, sjekk at alt fungerer
- Lese i pasientjournalen. Kjenne til status presens og tidligere sykdommer.
Siste undersøkelse fra kirurg og MR bilder
- Påse at vi har det utstyret som skal brukes til den enkelte prosedyre
- Steril oppakking av utstyr
- Påse at robotinstrumentene er intakt, «liv»
- Sette hylse/ tip-cover på saksa. Evt sheat til flergangs robot- stapler
- Steril dekking av pasient-tralla, (robotarmer)
- Finne fram til dagen etter: er operasjonsstua rigget kvelden før sparer man tid på oppstart

Operasjonssykepleiefunksjon/«First assistant» peroperativt

- Sjekkliste /time-out
- Samarbeide med kirurgen om portplassering etter prosedyre. Assistentportene må være så optimale som mulig hvis en skal ha nytte av assistenten
- Sette incisjon og trocarer på pasienten i samarbeid med kirurg
- Forsikre seg at pasienten ligger forsvarlig på opr.bordet etter at bordet er tippet i henhold til inngrep
- Assistere kirurgen
- Innstille/endre robotarmene i rett avstand for optimal tilgang
- Tilse at pasienten ikke er utsatt for klem eller drag. Kommunisere med teamet
- Holde kamera dersom det løses adheranser laparoskopisk

Operasjonssykepleiefunksjon/«First assistant» peroperativt

- Assistere ved å holde tarm eller annet vev unna. Lage drag, følg kirurgen hvor han «går»
- Holde operasjons-feltet mest mulig blodfritt ved bruk av sug
- Sette Hemo Lock- og metall-klips
- Ta inn ev. sette på karklemme, ta inn og ut suturer. Bruke Endocatch pose
- (evt bruke laparoskopiske lineære staplere (Endogia)- krever egen opplæring)
- Ved innvendig kollidering av instrument kan/bør første assistenten hjelpe med å få bedre tilgang. For eksempel ved å flytte på armer, port-clutche, sjekke at trokarer ikke er for langt inne
- Holde rede på og ta inn/hente ut kompresser, karklemmer, vessel loop og nåler, ultralyd osv).

Operasjonssykepleiefunksjon/«First assistant» peroperativt

- Opptelling av sterilt utstyr brukt i og på pasienten ved avslutning av prosedyren.
- Fjerne trokarer
- Tilse at det ikke er trykk eller drag etter tipping til Trendelenburg

Operasjonssykepleiefunksjon/«First assistant» peroperativt

- Lukke huden med klips. Evt sy hud hvis opplæring
- Sette lokalbedøvelse
- Sy dren
- Bandasjere
- Påse at instrumentene er hele
- Rengjøring av robotinstrumenter
- Kontrollere hvor mange gjenstående «liv» hvert instrument har. X/10 «liv»

Ansvar og delegerte oppgaver for «First assistant»

- «First assistent» er en ferdighet som må trenes opp over tid
- Operasjonssykepleierfunksjonen ved robotkirurgi: = to roller; «First assistent» og steril operasjonssykepleier
- Kunnskap om muligheter og begrensninger, avvik fra normalen i operasjonsforløpet: -endring i intraabdominalt trykk, endring i pasientens hud (farge, hevelse, utslett osv), kollisjon av robotarmer
- Kunnskap om operasjonsforløp for aktuell operasjon

Ansvar og delegerte oppgaver for «First assistant»

- DELEGERTE OPPGAVER:
  - Beherske og bruke instrumenter og utstyr som brukes ved robotassisterte operasjoner kameraføring, trocarplassering
  - assistere ved oppmåling og innsetting av primærtrocarer
  - beherske laparoskopiske teknikker/ferdigheter med høyre og venstre hånd, viktig å trene den hånden man ikke bruker mest
  - utføre mindre aderanselsninger laparoskopisk
  - dokke robotarmer
  - innføre robotinstrumenter abdominalt under veiledning
  - anvende kjente laparoskopiske instrumenter som sug/spyl, fattetang og saks
  - innføre og fjerne suturer
  - innføre endobag og hemostasemidler

- DELEGERTE OPPGAVER:

- sette på hemolock klips og endoklips

- lette disseksjon av vev for kirurgi ved å fjerne kirurgisk røyk, blod og holde vev til side

- fjerne trokarer under veiledning

- lukking av incisjoner med klips i hud

- handlingskompetanse for nødavdokking

OPERASJONSSYKEPLEIE OG ROBOT ERGONOMI

- Bruk assistansebordet for å hvile armene
- Jobb kroppsnært, hvil på hoften
- Bruk stol/krakk og sitt ned om du trenger det
- Skape rom/arbeidsplass slik at det ikke er hindringer som tube, ledninger, anestesibøyle osv. der du skal stå
- Tilpass skjerm i riktig høyde
- Tilpass høyde på operasjonsbordet slik at du får god arbeidshøyde (Xi). På X- modellen må det justeres før dokking

NØDAVDOKKING

OVERGANG FRA ROBOTASSISTERT TIL ÅPEN KIRURGI

- Årsak til nødavdokking:
  - stor ukontrollerbar blødning
  - anestesimessig problem
  - uopprettelig feil på daVinci-roboten

HØVEDKIRURG GIR TYDELIG BESKJED HVA MAN SKAL GJØRE:
- Koordinerende på stua skal ikke forlate stuen før sterilt utøvende gir klarsignal for det

NØDAVDOKKING

OVERGANG FRA ROBOTASSISTERT TIL ÅPEN KIRURGI

HOVEDKIRURG GIR TYDELIG BESKJED HVA MAN SKAL GJØRE:
KVITTÈR FOR MOTTATT BESKJED = CLOSED LOOP

BLØDNINGSKONTROLL:

HASTEGRAD 1

- Kompresjon med ROBOT og evt assistent
- Kirurg gir KLAR beskjed hvilken robotarm som skal stå igjen for kompresjon
- Fjern de to andre instrumentene, frigjør trokar og skyv armene bort. La kamera stå i pasient, eventuelt fjerne trokar med kamera i
- Siste robotarm løsnes når blødningskontroll er oppnådd.

BLØDNINGSKONTROLL:

HASTEGRAD 2

- Førsteassistenten i det sterile feltet fjerner instrumentene fra alle armer
- Fjern robotarmer fra trokarer
- Kjør vekk robot
- Ikke skru av gass før kirurg gir beskjed

VED SYSTEMFEIL:

- Hovedkirurg trykker inn nødstoppp-knappen i kirurg- konsollen før bruk av utløsernøkkel!
- Det finnes 2 ulike nøkler; en til vanlig robotinstrument og en til stapler (ligger i hjørneskap på stue 9 og 12 merket NØDNØKKELE)
- Vessel sealer har egen utløserknapp på instrumentet
- Koble robotarmene fra trokarene
  - Merk: hvis en fjerner instrumentarmen med trokar koblet til, vil det ikke være mulig å kjøre pasientvognen vekk
- Fjern endoskopet fra pasienten

Takk for meg!

